1. **AMAÇ:** Tıbbi ölüm teşhisi konmuş kişinin vücut doku bütünlüğünü korumak, aile ve yakınlarına destek sağlayarak, hukuki gerekleri doğru olarak en hızlı şekilde yerine getirmektir.
2. **KAPSAM:** Bu talimat postmortem dönemde yapılan işlemleri kapsar.
3. **SORUMLULAR:** Bu talimatın uygulanmasından hekimler, hemşireler ve hasta bakıcılar sorumludur.
4. **TANIMLAR:**

- **Postmortem:** Ölüm sonrası

5. **UYARILAR ve ÖNERİLER:**

- Postmortem hasta bakımı hasta ex kabul edilip 12 derivasyonlu EKG'si çekildikten sonra başlar.
- Ölen kişinin mahremiyetine dikkat edilir.
- İşlemler sessiz, çabuk ve vücut dokusunu en iyi durumda tutacak şekilde yapılır. İşlem esnasında hasta yakınlarının matemine saygısızlık oluşturacak hareketlerden (gülme, şakalaşma v.b.) kaçınılır. Aile ve yakınlarının duygularına saygı gösterilir. Ölen kişiyi görmelerine ve vedalaşmalarına izin verilir.
- Ölen kişinin dini inançları postmortem bakımın planlanmasında ve uygulanmasında dikkate alınır.
- Ölen kişiye ait kişisel eşya, takı, para ve giysiler çift imzalı rapor ile yakınlarına ya da yakınları yoksa hastane idaresine teslim edilir.
- Aileye ve ölen kişiye yakın hastalara duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine yardımcı olunarak psikolojik destek sağlanır.

6. **ARAÇ VE GEREÇLER:**

- Disposable eldiven, maske, önlük,
- Ped, sargı bezi, gazlı bez,
- Flaster,
- Ex çarşafı, çarşaf
- Ilık su, sabun
- Atık torbası, enfekte atık torbası ve kutusu,
- Kimlik kartı
- Paravan ya da perde,
- Ex teslim tutanağı

7. **İŞLEM BASAMAKLARI:**

- Malzemeler ulaşabilecek en yakın yere getirilir.
- Hasta yakını ve diğer refakatçıların odadan çıkarılması sağlanır.
- Perde ya da paravan çekilir.
- Eldiven giyilir.
- Enfeksiyon olduğu biliniyorsa mutlaka eldiven yanında maske ve önlük giyilir.
- Ölen kişinin vücudu normal anatomik pozisyona getirilir (Supine pozisyonu; eller vücut yanında, bacaklar birbirine birleşik).
- Tüm giysi, takı ve protezleri çıkartılır. Çıkartılamayan takı ya da protezleri flaster ile ölen kişinin bedenine tespit edilir ve yerleri hemşire notlarına kaydedilir.
- Ölen kişinin üzerindeki tüm tüp, kateter vb. bağlantıları çıkartılır, girişim yerlerinden akıntı geliyor ise gazlı bez veya pedle bu bölgeler kapatılır.
- Ölen kişinin ostomi, açık insizyon hattı vb. var ise doktor tarafından bu bölgeler süturize edilir.
- Gözlerden başlayarak tüm vücut ılık su ile temizlenir.
- Gözleri kapalı duruma getirilir. Kapatılamıyorsa ıslak bez ve flaster kullanılarak kapatılmaya çalışılır.
- Çenesinin altına pet yerleştirerek çenesi bağlanır,
- Kol ve bacakları normal duruş pozisyonunda tespit edilir, (kollar vücudun yanına düz uzatılır, ayak başparmakları hastanın ad-soyadı, ex. tarihi - saati, barkodu ve bölümünün yazılı olduğu kartın takılı olduğu sargı bezi ile birbirine tespit edilir.
- Ailenin görme talebi varsa, ölen kişinin üzeri örtülerek ailesinin son kez görmesi sağlanır.
- Görüşme sonrası odadaki bireyler dışarı çıkartılır ve ölen kişi varsa ex çarşafına yoksa temiz bir çarşafa sarılır.
- Çarşafın üzerine hasta kartında yazılı olan bilgilerin yazılı olduğu flaster yapıştırılır.
- Ex sedyeye alınır ve üzeri temiz örtü ile örtülür
- Giysileri, takıları ve protezleri tutanakla aileye teslim edilir.
- Ex tutanak doldurulur ve enfeksiyonu varsa formda belirtilir.
- Tüm işlemler tamamlandıktan sonra personel eşliğinde morga transportu sağlanır.
- Exin transportundan sonra oda havalandırılır.
- Kullanılan malzemeler dekontamine edilir.
- Atıklar **"Tıbbi Atık Yönetimi Talimatı"** na uygun şekilde atılır.
- Eller **"El Hijyeni Talimatı "**na uygun yıkanır.
- Yapılan tüm işlemler hasta dosyasına kayıt edilir.

- Hastada herhangi bir enfeksiyon var ise Enfeksiyon Kontrol Komitesi hemşireleri ile görüşülerek, odanın ve kullanılan malzemelerin temizliğinin öneriler doğrultusunda yapılması sağlanır.

İlgili Dokümanlar:

- Tıbbi Atık Yönetimi Talimatı
- El Hijyeni Talimatı